

جناب آقای حاجیان

ریسک نقدینگی و بازار بین بانکی

مقدمه

بانک‌ها در عملیات خود با ریسک‌های متفاوتی روبه‌رو هستند. ریسک‌های مالی، عملیاتی، کسب و کار و ... از جمله این ریسک‌ها هستند. یکی از انواع ریسک‌های مالی، ریسک نقدینگی است. ریسک نقدینگی، ریسک ناشی از نبود نقدینگی لازم به‌منظور پوشش تعهدات کوتاه‌مدت است.

از جمله دلایل پیدایش ریسک نقدینگی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

اول - خروج سپرده‌ها از بانک

دوم - عدم قابلیت تبدیل دارایی‌های غیرنقد به نقد

سوم - عدم ایفای تعهدات مشتری در سررسید (عدم بازپرداخت تسهیلات دریافتی)

چهارم - شکاف زمانی دارایی‌ها و بدهی‌های بانک

بانک‌ها برای کاهش ریسک نقدینگی و مدیریت آن اقداماتی را انجام می‌دهند که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

الف - ایجاد تنوع در منابع و مصارف

ب - نگهداری ذخایر نقد (نقد در صندوق بانک، سپرده دیداری نزد بانک‌ها و بانک مرکزی)

ج - نگهداری اوراق بهادار قابل فروش در بازار

د- ایجاد توازن بین منابع و مصارف از نظر مدت (پرهیز از نداشتن تطابق سررسید)^۱

ه- مراجعه به بازار بین بانکی (اعم از بانک‌ها و بانک مرکزی)

و- اخذ منابع کوتاه‌مدت از بانک مرکزی

اگر چه نگهداری ذخایر نقد، ریسک نقدینگی را کاهش می‌دهد، لیکن توان درآمدزایی بانک تنزل می‌یابد. در صورتی که بانک‌ها نتوانند ریسک نقدینگی خود را از طرق فوق پوشش دهند و مجبور به اضافه برداشت از بانک مرکزی شوند، ضمن رویارویی با وجه التزام ۳۴ درصد در سال، اعتبار بانک نزد بانک مرکزی به‌عنوان مقام ناظر و سیاستگذار زیر سؤال می‌رود.

افزون بر سیاست‌های بانک‌ها در کاهش ریسک نقدینگی، بانک مرکزی هم می‌تواند در جهت کاهش ریسک مذکور اقداماتی را انجام دهد که از جمله می‌توان به مورد زیر اشاره کرد:

اول- اعمال سیاست نسبت نقدینگی

دوم- ایجاد بازار بین بانکی

اگر چه بانک مرکزی از سال ۱۳۸۷ بازار بین بانکی ریالی را راه‌اندازی کرده است، لیکن در زمینه اعمال سیاست نقدینگی اقدامی نکرده است. شایان ذکر است که براساس بند ۲ ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور مصوب تیر ماه ۱۳۵۱ بانک مرکزی می‌تواند نسبت دارایی‌های آنی بانک‌ها به کلیه دارایی‌ها یا به انواع بدهی‌های آن‌ها را برحسب نوع فعالیت بانک‌ها یا سایر ضوابط تعیین کند. بی‌گمان استفاده از این ابزار منوط به تصویب شورای پول و اعتبار است.

¹ Maturity Mismatch